

PRIRUČNIK

O organizaciji, funkcionisanju
i saradnji opština sa selima,
naseljima i gradskim naseljima

Novembra 2024

PRIRUČNIK

O organizaciji, funkcionisanju
i saradnji opština sa selima,
naseljima i gradskim naseljima

Hilmi JASHARI
Gresa BERISHA

Podržano od:

Sadržaj i stavovi izraženi u ovoj publikaciji ne odražavaju nužno stavove Nacionalne zadužbine za demokratiju.

SADRŽAJ

7	REZIME
8	1. PREDGOVOR
9	2. ZNAČAJ DECENTRALIZACIJE VLASTI NA LOKALNOM NIVOU
9	2.1 Funkcionisanje mesnih veća
9	2.2 Zašto su lokalni saveti važni za decentralizaciju vlasti?
10	2.3 Međunarodni standardi za lokalna veća
11	3. ORGANIZACIJA I FUNKCIONISANJE MESNIH VEĆA
11	3.1 Pravni osnov u Republici Kosovo
12	3.2 Delokrug Administrativnog uputstva br. 02/2019 O organizaciji, funkcionisanju i saradnji opština sa selima, naseljima i gradskim naseljima
13	3.3 Osnivanje komisije Skupštine opštine za izbor lokalnih veća
13	3.4 Izbor lokalnih veća
14	3.4.1 Izbor članova lokalnog veća iz nevećinskih zajednica
15	3.4.2 Izbor predsedavajućeg lokalnog veća
15	3.4.3 Zapisnici
15	3.4.4 Kvorum i administrativna pitanja
16	3.5 Mandat gradonačelnika i članova mesnih veća
18	4. SARADNJA OPŠTINE SA LOKALNIM VJEĆIMA
18	4.1 Sporazum o saradnji između Opštine i Lokalnih veća
20	4.2 Konsultacije između opštine i lokalnih veća
22	5. SPROVOĐENJE ADMINISTRATIVNOG UPUTSTVA
22	5.1 Odgovornost za sprovođenje Administrativnog uputstva
23	5.2 Nadgledanje sprovođenja Administrativnog uputstva
23	5.3 Finansiranje aktivnosti lokalnog veća
14	5.4 Finansijska nadoknada starešinama mesnih veća
24	5.4.1 Smernice za opštine
25	5.4.2 Smernice za lokalna veća
27	6. PRIMERI DOKUMENATA ZA LOKALNE VEĆE
27	Poziv
28	RECORD
29	Spisak učesnika
30	Registar odluka
31	Deklaracija o etici i sukobu interesat
32	Izveštaji

REZIME

Ovaj vodič je alat koji ima za cilj da donese pravično i jasno razumevanje pravaca i odgovornosti lokalnih veća za sela, naselja i gradska naselja. On pruža lokalnim liderima detaljan i praktičan vodič za uspešnu implementaciju Administrativnog uputstva usvojenog 2019. godine. Naime, Administrativno uputstvo (MALU) br. 02/2019 o organizaciji, funkcionisanju i saradnji opština sa selima, naseljima i naseljima Urban koji se nastavlja biti na snazi.

U vremenu kada se naše zajednice suočavaju sa različitim izazovima i povećanim zahtevima za lokalnim uslugama i podrškom, važno je da lokalna veća imaju jasne smernice kako bi osigurale da se potrebe zajednica rešavaju efikasno i efektivno.

Ovaj vodič je vredan izvor informacija i praktičan alat za lokalna veća i lokalne vlasti. Na osnovu postojećeg zakonskog okvira, ovaj vodič pruža strukturiran i jasan pristup razumevanju, organizovanju i uspešnoj implementaciji dužnosti i odgovornosti lokalnih veća. Na ovaj način, vodič mogu koristiti sve strane kao moćno sredstvo za izgradnju i napredak naših zajednica ka boljoj i održivijoj budućnosti za sve stanovnike.

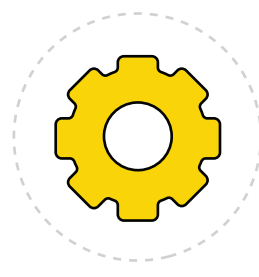
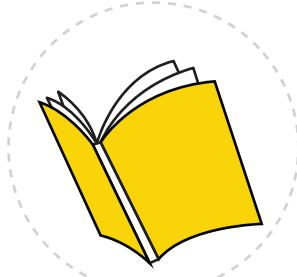
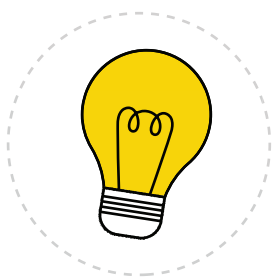
1. PREGOVOR

Nakon stupanja na snagu Administrativnog uputstva (MALU) br. 02/2019 O organizaciji, funkcionisanju i saradnji opština sa selima, naseljima i gradskim naseljima¹ U 2019. godini uočene su poteškoće u potpunom sprovođenju ovog uputstva i u izradi opštinskih propisa za imenovanje i naknade lokalnih veća u okviru odgovarajućih opština. Ovo se desilo zbog različitih pristupa koje koriste opštine u sprovođenju Administrativnog uputstva br. 02/2019 i nedostatak političke volje da se ovo pitanje usaglasi na nacionalnom nivou. Ovi nalazi su potvrđeni tokom dvogodišnjeg rada na terenu od strane CivikOs platforme, odnosno sastanaka sa opštinskim zvaničnicima iz 12 različitih opština i radionica sa članovima i predsednicima lokalnih veća. U potonjem je ocenjeno da nedostaje dovoljno informacija samih mesnih veća o njihovim odgovornostima, dužnostima i pravima, pa su ove radionice jedine aktivnosti posvećene povećanju znanja i kapaciteta za neke od njih, kao i bolje informisanje.

Izrada ovog vodiča je nastavak dosadašnjeg rada sa lokalnim savetima na Kosovu i odgovor na uočene potrebe za njihovo funkcionisanje. Nadalje, sa iskustvom i stručnošću stečenim tokom aktivnosti u različitim opštinama, vodič je osmišljen tako da bude jasan i primeren za gradonačelnike, članove i administrativno osoblje lokalnih veća.

Lokalna veća igraju važnu ulogu u poboljšanju života u zajednici i rešavanju potreba svojih stanovnika. Za postizanje ovih ciljeva važno je da saradnja između opština i lokalnih veća bude jaka i efikasna. Ovde, vodič pruža struktuiran i jasan pristup koji pomaže lokalnim većima i opštinama na Kosovu da razumeju i uspešno i u potpunosti sprovedu Administrativno uputstvo br. 02/2019 Ministarstva administracije lokalne samouprave (MALS).

Ovaj vodič ne stvara zakonske obaveze, ali u stvari pruža detaljna i sveobuhvatna objašnjenja o tome kako da se primeni Administrativno uputstvo br. 02/2019 MALS-a na nivou seoskih veća, naselja i gradskih naselja i kako obezbediti usaglašenu primenu za sve opštine. Kao takav, može biti veoma koristan za kreatore politike u lokalnim vlastima jer im nudi na razmatranje niz inicijativa, dobrih praksi i rešenja koja su direktno povezana sa sprovođenjem Administrativnog uputstva br. 02/2019. Osim toga, može služiti i centralnim vlastima i strukturama zaduženim za obuku lokalnih državnih službenika i izabраниh predstavnika.

1 <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=21224>

2. ZNAČAJ DECENTRALIZACIJE VLASTI NA LOKALNOM NIVOU

2.1 Funkcionisanje mesnih veća

Funkcionisanje mesnih veća sela, naselja i gradskih naselja važno je iz više razloga:

Zastupanje i učešće zajednice: Lokalna veća su forum za zastupanje interesa i potreba malih zajednica na lokalnom nivou. Učešće građana u ovim većima omogućava im da imaju glas i aktivnu ulogu u procesima donošenja odluka koji utiču na njihov svakodnevni život.

Promovisanje lokalne saradnje i dijaloga: Lokalna veća su platforma za Promovisanje saradnje i dijaloga između stanovnika, lokalnih vlasti i drugih sektora civilnog društva. Kroz diskusije, konsultacije i projekte, ova veća mogu pomoći u rešavanju lokalnih izazova i izgradnji jačeg i ujedinjenijeg društva.

Održivi lokalni razvoj: Lokalna veća imaju odgovornost za održivi razvoj sela, naselja i gradskih naselja. Kroz urbanističko planiranje i razvoj neophodne infrastrukture, ova veća mogu pomoći u obezbeđivanju dobrih životnih uslova za stanovnike i promovisati ekonomski razvoj svoje teritorije.

Zaštita životne sredine i kulturnog nasleđa: Lokalna veća imaju važnu ulogu u zaštiti i očuvanju prirodne sredine i kulturnog nasleđa na svojim područjima. Kroz osmišljavanje i implementaciju odgovarajućih ekoloških i kulturnih politika, oni mogu pomoći u očuvanju identiteta zajednica i njihovog prirodnog okruženja.

Iz ovih razloga, efikasno funkcionisanje lokalnih saveta sela, naselja i gradskih naselja je od vitalnog značaja za održiv i pravičan razvoj njihovih zajednica.

2.2 Zašto su lokalni saveti važni za decentralizaciju vlasti?

Decentralizacija vlasti i stvaranje lokalnih veća u opštinama imaju veliki uticaj na razvoj i funkcioniranje celokupnog administrativnog i političkog sistema. Evo nekoliko načina na koje decentralizacija pomaže stvaranju lokalnih veća u opštinama, i obrnuto, zašto su lokalna veća važna za decentralizaciju vlasti:

a) **Direktno predstavljanje zajednice:** Lokalna veća obezbeđuju način direktnog predstavljanja zajednica u procesima donošenja odluka. Predstavnici veća su obično stanovnici svojih područja, koje biraju drugi stanovnici zajednice. Ovo osigurava da se potrebe i interesi zajednica odražavaju i adresiraju direktnije u lokalnom odlučivanju.

b) **Lokalni razvoj politika i strategija:** Lokalna veća imaju nadležnost za izradu i implementaciju lokalnih politika i strategija. Imajući direktniji pristup potrebama i izazovima svojih zajednica, lokalna veća mogu razviti politike i strategije koje su prikladnije i delotvornije za postizanje ciljeva lokalnog razvoja.

c) **Poboljšanje transparentnosti i odgovornosti:** Prisustvo lokalnih veća povećava transparentnost i odgovornost u procesima donošenja odluka. Odluke i radnje mesnih veća su otvorene za građane i lakše ih je pratiti i ocenjivati od strane javnosti. Time se povećava odgovornost i odgovornost lokalnih vlasti prema građanima.

d) **Stimulisanje učešća građana:** Stvaranje lokalnih veća podstiče aktivno učešće građana u političkom i društvenom životu njihovih zajednica. Građani imaju priliku da doprinesu diskusijama, daju prijedloge i prate dešavanja u svojoj zajednici kroz ova veća.

e) **Poboljšanje efikasnosti i efektivnosti lokalnih usluga:** Lokalna veća imaju priliku da koordiniraju i

nadgledaju lokalne usluge, poboljšavajući njihov pristup i kvalitet. Predstavnici veća mogu pomoći u identifikaciji potreba i prioriteta zajednice i određivanju načina za poboljšanje lokalnih usluga kako bi se te potrebe zadovoljile. Ispunjavanje ovih funkcija i napredak je od suštinskog značaja za efikasan proces decentralizacije i za izgradnju održive i odgovorne lokalne uprave.

2.3 Međunarodni standardi za lokalna veća

Na međunarodnom planu postoji nekoliko standarda i preporuka za funkcionisanje i ulogu lokalnih veća sela, naselja i gradskih naselja. Ove standarde su razvile međunarodne organizacije i različite institucije koje promovišu demokratiju, lokalni razvoj i dobro upravljanje. Neki od najvažnijih i najpoznatijih standarda su:

Evropska povelja o lokalnoj samoupravi

Ova povelja, koju je izradilo Veće Evrope, je međunarodni pravni instrument koji postavlja standarde za punu i delotvornu autonomiju lokalnih vlasti. Njime se definišu prava i obaveze lokalnih vlasti i reguliše njihov pristup sprovođenju lokalnih politika i odlučivanju.

Preporuke Ujedinjenih nacija o lokalnoj upravi i autonomiji

Ove preporuke postavljaju standarde za razvoj lokalne uprave i autonomije lokalnih vlasti. Oni opisuju načine na koje lokalne vlasti treba da funkcionišu i koja ovlašćenja treba da im se daju.

Ciljevi održivog razvoja ili Agenda 2030(Ciljevi održivog razvoja - SDG/Agenda 2030)

Cilj održivog razvoja 16 (Agende 2030) uključuje specifične ciljeve za promovisanje mira, pravde i jakih i efikasnih institucija, uključujući lokalnu upravu kao ključni element.

Konvencije Veća Evrope o lokalnoj demokratskoj upravi

Ove konvencije definiraju minimalne standarde koje moraju ispuniti lokalne vlasti kako bi osigurale demokratsko i transparentno upravljanje. Oni uključuju implementaciju demokratskih procesa, transparentnost, odgovornost i poštovanje ljudskih prava na lokalnom nivou.

Međunarodna unija lokalnih vlasti (I ULA/UCLG)

Ova organizacija promoviše međunarodnu saradnju između lokalnih vlasti i izgradnju kapaciteta za efikasno i pošteno ispunjavanje svojih dužnosti.

Ovi standardi i preporuke se smatraju referentnim tačkama i smernicama na osnovu kojih lokalne vlasti mogu izgraditi i oceniti svoje sisteme lokalne uprave i osigurati efikasno i odgovarajuće funkcionisanje lokalnih veća sela, naselja i gradskih naselja.

3. ORGANIZACIJA I FUNKCIONISANJE MESNIH VEĆA

3.1 Pravni osnov u Republici Kosovo

Treba naglasiti da su izvori zakona o lokalnoj samoupravi u Republici Kosovo formalno-pravnog karaktera. Neki od izvora zakona o lokalnoj samoupravi u Republici Kosovo su:

- a) Ustav Republike Kosovo;
- b) Ratifikovani međunarodni ugovori;
- c) Odluke Ustavnog suda;
- d) Zakoni;
- e) opštinski statuti;
- f) Propisi i administrativna uputstva izdata od strane Ministarstva nadležnog za lokalnu upravu;
- g) Opštinski propisi.

Ustav Republike Kosovo² predstavlja osnovni pravni osnov za lokalnu samoupravu, a podeljen je u dva poglavlja. U poglavlju I u Osnovnim odredbama, član 12 (sa dva stava), i u poglavlju X u dva člana, 123 (sa četiri stava) i 124 (sa sedam stavova), obrađuje se osnovna načela lokalne samouprave, odnosno organizacija i funkcionisanje lokalne samouprave. Jedna od osnovnih garancija Ustava je da obezbeđuje lokalnu samoupravu i garantuje njeno regulisanje zakonom. Dok član 123, stav 1 kaže: „Osnovna jedinica lokalne samouprave u Republici Kosovo je opština. Opštine uživaju visok stepen lokalne samouprave i podstiču i obezbeđuju aktivno učešće svih građana u procesu donošenja odluka opštinskih organa.

Dok lokalna samouprava opština svoj pravni izvor ima u navedenim članovima Ustava, lokalni saveti svoj pravni izvor imaju u osnovnom zakonu, Zakonu (br. 03/I-040) o lokalnoj samoupravi iz 2008. godine³. Ovim Zakonom, između ostalog, u članu 34, sa četiri stava, definisan je osnovni pravni osnov za rad mesnih veća:

- Prvo pitanje utvrđuje zakonsku obavezu resornog ministarstva za lokalnu samoupravu da donosi administrativna uputstva o sporazumima između opštine i sela, naselja i gradskih naselja.
- Drugo pitanje se odnosi na pravo sela, naselja i gradskih naselja da obavljaju aktivnosti koje su u nadležnosti opštine, uz odobrenje opštine.
- Treće pitanje predviđa da svaka opština može sklapati sporazume sa selima, naseljima i gradskim naseljima na svojoj teritoriji kako bi osigurala zadovoljenje svih potreba svih građana opštine, i
- Četvrto pitanje predviđa da statuti i propisi opštine moraju predvideti oblik saradnje.

Snaga ovog pravnog osnova u Zakonu o lokalnoj samoupravi uslovlila je obavezu da se ovaj oblik saradnje između opština i sela, naselja i gradskih naselja dodatno precizira Administrativnim uputstvom koje je izdalo ministarstvo nadležno za lokalnu samoupravu. Prvo uputstvo izdato je u julu 2008. godine, a imalo je za cilj da uglavnom reguliše formu sporazuma i obim ovih sporazuma između opštine, sela, naselja i gradskih naselja. Ovo administrativno uputstvo 2008/08 bilo je veoma ograničenog sadržaja, au ukupno 10 članova, imalo je za cilj da ima za cilj pravno regulisanje uglavnom forme sporazuma, načina finansiranja, kao i odgovornosti za sprovođenje i praćenje. . Dok ostala pitanja u vezi sa organizacijom, izborom i uređenjem sela, naselja i gradskih naselja nisu regulisana i to je ostavljeno u nadležnosti opština da ovu organizaciju sprovode kroz opštinske statute i propise. Ovo je

² <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=3702>

³ <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=2530>

takođe imalo svojih nedostataka jer prepuštanje diskreciji opština da se organizuju na diskrecionoj i individualnoj osnovi nije osiguralo jedinstven pristup na nacionalnom nivou.

Ovo administrativno uputstvo je stavljeno van snage stupanjem na snagu drugog uputstva izdatog 2019. godine, Administrativnog uputstva (MALU) br. 02/2019 O organizaciji, funkcionisanju i saradnji opština sa selima, naseljima i gradskim naseljima.

Podzakonski akti Skupštine opštine, ali i centralnih organa koje izdaje resorno ministarstvo za lokalnu upravu, izvori su zakona o lokalnoj upravi. Skupština opštine, ali i gradonačelnik dotične opštine, u okviru svojih nadležnosti, imaju pravo da donose određene podzakonske akte. U cilju dobrog upravljanja opštinama, u nedostatku zakonskih normi, centralni organi donose i podzakonske akte (administrativna uputstva i propise) koji se primenjuju na sve opštine. Kao podzakonska akta koja su doneta od strane centralnih organa i trenutno su na snazi u Republici Kosovo, možemo pomenuti: Administrativno uputstvo o organizaciji, funkcionisanju i saradnji između opština sa selima, naseljima i gradskim naseljima; Administrativno uputstvo o sprovođenju odgovornosti Ministarstva administracije i lokalne samouprave u vezi sa nadzorom i monitorisanju opština; Uredba o sistemu upravljanja radom opština; Uredba o postupku izrade i objavljivanja opštinskih akata; Administrativno uputstvo o minimalnim standardima javnih konsultacija u opštinama itd.

3.2 Delokrug Administrativnog uputstva br. 02/2019 O organizaciji, funkcionisanju i saradnji opština sa selima, naseljima i gradskim naseljima

Svrha Administrativnog uputstva (MALU) br. 02/2019 O organizaciji, funkcionisanju i saradnji opština sa selima, naseljima i gradskim naseljima⁴, imao je za osnovni cilj da popuni prazninu iz prethodnog Uputstva iz 2008. godine, regulisalo je pitanja sporazuma o saradnji opština sa selima, naseljima i gradskim naseljima, dok su organizacioni i funkcionalni deo ostali nerešeni i u nadležnosti opštine da izvrše ovo prilagođavanje na osnovu sopstvenog nahođenja. Zbog razlika u oblasti regulacije i različitih pristupa opština u organizovanju lokalnih veća, ovo Administrativno uputstvo iz 2019. godine rešilo bi ovaj izazov pružanjem sveobuhvatne pravne osnove za sve opštine na Kosovu. Stoga se definicija Uputstva takođe fokusira na organizaciju i funkcioniranje lokalnih veća.

U jednom od članova ovog uputstva jasno je definisana svrha delegiranja nadležnosti opština na lokalne savete, sa akcentom „u obavljanju određenih poslova koji su u nadležnosti i nadležnosti opštine“. Stoga je osnovni cilj ovog uputstva da se neke „nadležnosti“ opština prenesu na nivo seoskih veća, naselja i gradskih naselja.

Članovi ovog Uputstva o definicijama sadrže samo dva pojma: „Lokalna veća“ i „predsedavajući veća“. Lokalni saveti su definisani kao izabrani organi koji na organizovan način predstavljaju zajednicu sela, naselja ili gradskih naselja. Dok se za gradonačelnika ističe da to znači osoba koja ima najviše glasova na izbornom skupu. Izborni skup i uključivanje određuju se sljedećim članovima o postupku glasanja i geografskom opsegu područja stanovanja, sela ili gradskih četvrti.

Naravno, članovi ovog uputstva definišu i kriterijume za formiranje saveta za dotične opštine, koristeći broj stanovnika kao osnovnu osnovu. Konkretno:

- Za do 10.000 stanovnika, opština bi trebala imati do 4 mesna veća.
- Za broj stanovnika od 10.001 do 20.000, opština bi trebalo da ima do 8 mesnih veća.
- Za stanovništvo između 20.001 i 30.000, broj veća dostiže i do 12.
- Za broj od 30.001 do 50.000 stanovnika trebalo bi da postoji do 20 mesnih veća.
- Za 50.001 do 70.000 stanovnika, opština osniva do 25 mesnih veća.
- Za 70.001 do 100.000 stanovnika, broj se penje do 30 mesnih veća.
- Opštine sa preko 100.001 stanovnikom mogu imati do 40 lokalnih veća.

⁴ <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=21224>

- Dok glavni grad Kosova treba da ima do 50 lokalnih veća.

Ovaj sistem osigurava da je lokalna zastupljenost u pravičnoj proporciji sa populacijom opština.

3.3 Osnivanje komisije Skupštine opštine za izbor lokalnih veća

Za formiranje komisije za izbor mesnih veća odgovorne su skupštine opština, a izbor ove komisije mora biti u skladu sa mandatom skupština opština. To bi trebalo da se desi odmah nakon izbora kada se formiraju skupštine opština, iz suštinskog razloga što je mandat komisije vezan za mandat skupštine opštine. Cilj je osigurati doslednost u izboru mesnih veća, kao i rešavanje slučajeva ostavke ili skidanja mandata gradonačelnika zbog okolnosti utvrđenih navedenim Uputstvom. Skupštine moraju biti u mogućnosti da dopune i obezbijede funkcionisanje mesnih veća (član 5. stav 1.).

Opštinska komisija mora biti sastavljena od sedam članova: od njih četiri člana skupštine iz različitih političkih subjekata zastupljenih u skupštini, jednog člana bira izvršna vlast opštine (koji može biti zaposlenik opštinske izvršne vlasti), jednog člana iz opštinske izvršne vlasti. zajednice u kojoj se bira lokalno veće i predstavnika nevladinih organizacija koje imaju ulogu i angažman na lokalnom nivou. U slučaju da ne postoje lokalne NVO, mogu se uključiti predstavnici regionalnih NVO ili drugih organizacija na nacionalnom nivou (član 5. stav 2.).

Komisija mora imati i etnički i rodni sastav u skladu sa zakonskim zahtevima. Zakon o ravnopravnosti polova⁵ izričito obavezuje da sastav mora biti jednak nivoa. Pri tome, nacionalni sastav treba uskladiti prema zastupljenosti manjinskih zajednica u dotičnoj opštini, koja treba da uključuje najmanje jednog člana iz zajednice koji može pripadati i spolu koji je manje zastupljen u komisiji (član 5, (st. 3).

U pogledu transparentnosti i odgovornosti kao osnovnih principa demokratskog funkcionisanja organa vlasti, predviđeno je da opštinska komisija odgovara skupštini opštine – organu koji je komisiju izabrao. Takvi izveštaji nisu ograničeni na to koliko puta mogu i moraju prijaviti, ali u skladu sa duhom drugih članova, to znači da komisija za svaki relevantni izbor mora voditi zvaničnu evidenciju izbornog procesa i takođe usmeno i izveštavati skupštinu. u pisanoj formi.

Odgovornost opštinske komisije za izbore za lokalne odbore počinje osnivanjem skupštine od strane skupštine, a odgovorna je i odgovara istoj skupštini do raspuštanja, bilo na redovnim opštinskim izborima ili vanrednim. Osnivanjem nove skupštine, ova skupština formira naredni odbor, ali to ne isključuje mogućnost uključivanja članova koji su bili i u prethodnom odboru. Međutim, nadležnost komisije za izbor mesnih veća počinje i prestaje mandatom skupštine opštine (član 6. stav 5.).

3.4 Izbor lokalnih veća

Rregulloret e komunave të miratuara për zbatimin e Udhëzimit Administrativ janë përpiluar me kujdes Opštinski propisi usvojeni za sprovođenje Administrativnog uputstva su pažljivo izrađeni kako bi se obezbedio potpuno transparentan i efikasan izborni proces. U ovim propisima jedna od ključnih tačaka je definisanje rada opštinske komisije za izbor mesnih veća. Opštine su odredile da će sela, kvartovi i naselja biti obavješteni putem informativnih ureda 15 dana prije datuma izbora za mesne odbore. Ove objave se objavljuju na vidljivim javnim mestima, u lokalnim medijima i putem službenih web stranica. Takođe bi trebalo da sadrže važne informacije kao što su dnevni red i detalji o vremenu i mestu održavanja izbora.

⁵ <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=10923>

Izbor mesnih veća putem opštinskih propisa vrši se putem javnog ili tajnog glasanja, ovisno o odluci većine učesnika. To znači da svaki birač ima pravo i mogućnost da izrazi svoje izborne preferencije bez uticaja pritiska ili uticaja drugih faktora. Pravo glasa imaju osobe starije od 18 godina koje imaju prebivalište u selima, naseljima ili gradskim naseljima u kojima se održavaju izbori. Ovo osigurava široku uključenost zajednice u izborni proces i pravednije predstavljanje njihovih interesa u lokalnom veću.

Jedan od kriterijuma koji prihvataju sve opštine je zabrana izbora kandidata koji zauzimaju političke funkcije ili predstavljaju političke stranke u lokalnoj skupštini. Ova politika ima za cilj da obezbedi potpunu nezavisnost i neutralnost lokalnog veća, izbegavajući uticaj političkih partija, odnosno centralne vlasti u procesima lokalnog odlučivanja. Ovaj pristup ima za cilj jačanje autonomije i nezavisnosti lokalnog veća, usmeravajući ga direktno na potrebe i interese lokalne zajednice, bez mešanja u igru centralne stranačke politike. Tako će izabrani kandidati imati priliku da zastupaju i služe nezavisno i svrsishodno za dobrobit svojih stanovnika.

Sastav mesnih veća utvrđuje se prema Uputstvu br. 02/2019 sa minimalnim i maksimalnim granicama sastava mesnih veća. Minimalni sastav je pet članova, a maksimalan devet članova. U tom kontekstu, opštinama je ostavljeno diskreciono pravo da određuju odgovarajući broj članova, u zavisnosti od stanovništva i geografskog područja, putem opštinskih regulatornih akata, odnosno opštinskih propisa (član 6, stav 1).

U nekim slučajevima, opštine su prepustile diskreciji sela, naselja i gradskih naselja da odrede broj članova lokalnih veća. Ovo je u skladu sa minimalnim i maksimalnim ograničenjima broja članova (pet do devet), koja su propisana pravilnikom. Ovo ograničenje broja članova ima za cilj da obezbedi odgovarajuću strukturu za opštinsko predstavljanje, dajući naseljima, selima i gradskim naseljima priliku da utiču na lokalno donošenje odluka i da se bave pitanjima koja su bitna za njihovu zajednicu.

Sledeći stav člana 6 Uputstva br. 02/2019 zatim utvrđuje obavezu uključivanja svakog sela, naselja ili kvarta.:

Veće treba da uključi predstavnike svakog sela, naselja ili gradske četvrti, uključujući rodnu i etničku zastupljenost.

Opštine su ovo pitanje rešile tako što su opštinskim propisima odredile da svako selo, naselje ili gradsko naselje mora biti zastupljeno sa jednim članom u Veću, dok u slučajevima kada je broj sela, naselja i gradskih četvrti paran, tada će naselje koje ima više stanovnika imati dva člana. Čak i u ovom sastavu postoji uslov za ravnopravnu rodnu uključenost, što je isti standard i za opštinsku komisiju za izbore za lokalne odbore. Naravno, pored drugih zakonskih ciljeva za ravnopravnu polnu i etničku zastupljenost, cilj prema ovom Uputstvu je i dostojna i ravnopravna zastupljenost u artikulisanju interesa dotičnih zajednica.

3.4.1 Izbor članova lokalnog veća iz nevećinskih zajednica

Osnovni kriterijum za određivanje sastava mesnih veća iz redova nevećinskih zajednica je proporcija njihove zastupljenosti u selima, naseljima i gradskim naseljima. Ovaj udeo je utvrđen na osnovu popisa stanovništva iz 2011. godine, na osnovu ažuriranih podataka o strukturi zajednice u to vreme. Ovaj metod osigurava pravednu zastupljenost zajednice u lokalnom veću, tačno odražavajući strukturu i težinu svakog naselja u donošenju općinskih odluka. Na osnovu zvaničnih popisnih podataka, ovaj kriterijum pruža stabilnu i transparentnu osnovu za određivanje zastupljenosti nevećinskih zajednica u izbornom procesu.

3.4.2 Izbor predsedavajućeg lokalnog veća

Predsednik veća se bira na osnovu najvećeg broja glasova koje kandidat dobije na izbornom skupu. Ako u prvom krugu glasanja budu kandidati sa jednakim brojem glasova, onda se organizuje drugi krug glasanja. U ovoj fazi, izjednačeni kandidati ulaze u dodatni izborni proces za određivanje predsednika lokalnog veća. Nakon ovog drugog kruga glasanja, kandidat koji dobije najveći broj glasova u ovom drugom krugu proglašava se predsednikom mesnog veća. Ova procedura osigurava jasan i pošten izbor predsednika veća, zasnovan na podršci i preferencijama lokalne zajednice.

3.4.3 Zapisnici

O toku izbornog skupa za izbor mesnih veća sela, naselja i gradskih naselja sastavlja se zapisnik, koji je u većini opštinskih propisa predviđen kao službeni dokument sadržan u ovim aktima. Zapisnik sa izbornog skupa mora sadržavati važne podatke kao što su vreme, datum, mesto, broj učesnika na potpisanoj listi, podatke o članovima mesnog veća i gradonačelniku, kao i beleške o toku izbornog procesa.

Nadalje, zapisniku treba dati službeni karakter tako što ga potpisuju članovi općinske komisije, zapisničar, predsedavajući sednice i članovi mesnog veća. Komisija ima zakonsku obavezu da izveštava skupštinu o svom radu u izornoj kampanji, uključujući sve detalje izbornog procesa i izbornih rezultata. Oni su takođe dužni da javno objave imena izabranih u mesna veća, osiguravajući punu transparentnost izbornog procesa za zajednicu.

3.4.4 Kvorum i administrativna pitanja

U većini opštinskih propisa propisano je da kvorum za završetak izbora mora biti najmanje dvostruko veći od broja članova koji se biraju. Ovaj kriterij osigurava da odluke koje donosi lokalno veće imaju dovoljnu osnovu da predstavljaju volju zajednice. Ova metoda postavljanja granica učešća osigurava da odluke koje donose lokalna veća nakon izbora predstavljaju stvarnu volju zajednice i imaju puni legitimitet u očima stanovnika.

Ono što nije regulisano administrativnim uputstvima, au nekim slučajevima čak ni opštinskim propisima, jeste nedostatak jasne procedure za postupanje po žalbama u vezi sa izbornim procesom za lokalne savete. Samo nekoliko opština je predvidelo komisiju za žalbe, koja se sastoji od tri člana ovlašćena da primaju žalbe i odlučuju o njima u roku od 15 dana.

U slučajevima kada nije bila predviđena posebna komisija za žalbe, pretpostavljalo se da će stalna komisija za žalbe u opštini morati da rešava potencijalne žalbe vezane za izborni proces. Ovo je možda stvorilo pravni i administrativni vakuum koji je ostavio prostora za nesprovođenje redovne i pravične procedure za postupanje po izbornim žalbama. Iako su neke opštine poduzele mere za rešavanje ovog nedostatka, neophodno je da sve učine isto kako bi osigurale da se svaka izborna pritužba rešava pošteno i transparentno, osiguravajući da je izborni proces verodostojan i zakonit za sve građane.

Takođe, pitanje od administrativnog značaja koje nije obrađeno ni u Administrativnom uputstvu ni u opštinskim uredbama je nedostatak administrativnog akta koji bi potvrdio izbor i mandat gradonačelnika ili članova lokalnih veća. Osim zapisnika i obaveze da se javno objave imena izabranih u mesna veća, nije preciziran akt koji će služiti kao zvaničan pojedinačni dokument za izabrana lica.

U slučaju mandata skupština opština, o kojem izveštava opštinska komisija za izbore, teško je razumeti zašto nije dat akt kojim bi se legitimisao izbor članova i predsednika veća. Ako skupština, iz raznih razloga, ne može da usvoji takvu odluku, ova nadležnost se može preneti na gradonačelnika, koji je prema Administrativnom uputstvu odgovoran za njeno sprovođenje. Ovakva situacija može stvoriti pravne poteškoće i neizvesnost, jer ne postoji zvaničan dokument koji potvrđuje izbor lica na funkcije

u mesnim većima. Važno je rešiti ovu pravnu i administrativnu prazninu kako bi se osigurao potpun i transparentan proces potvrđivanja izbora i mandata gradonačelnika i članova lokalnih veća.

3.5 Mandat gradonačelnika i članova mesnih veća

U odnosu na mandate, osnovni princip za mandat lokalnih veća je mandat skupština opština, koji traje 4 godine. Isti mandat je obrađen i u slučaju komisije za izbor mesnih veća koju je osnovala skupština. Dakle, ovi mandati mesnih veća i komisija za njihov izbor počinju i završavaju na isti način kao i mandati skupština opština.

Pored ove zakonske okolnosti vezane za izbore na lokalnom nivou, a zatim i za formiranje skupština opština kao rezultat izbora, Administrativno uputstvo je predvidelo i sve druge okolnosti koje mogu prouzrokovati prestanak mandata gradonačelnika ili članova veća, kako sledi:

- a) U slučaju ostavke;
- b) Otpuštanja;
- c) Promena prebivališta;
- d) osuda za krivično delo kaznom zatvora preko šest meseci;
- e) U slučajevima smrti.

U slučaju razrešenja predsednika veća i njegovih članova, primenjuje se isti postupak kao i u slučaju njihovog izbora.

Opštinski propisi, kao opšte načelo, predviđaju mogućnost prestanka mandata članu ili predsedniku veća ukoliko stanovnici smatraju da ne ispunjavaju svoje obaveze iz Uputstva, na inicijativu više od polovine učesnika. u vreme izbora predsednika ili člana veća. Ova inicijativa mora biti potvrđena potpisima građana i mora biti upućena opštinskoj komisiji, koja mora organizovati izborni skup za rešavanje ovog pitanja u roku od 30 dana.

Dok je u slučaju prestanka mandata predsednika mesnog veća rok za organizovanje novih izbora 30 dana, za zamenu člana veća rok je 15 dana.

Takođe, postupak izbora nakon razrešenja ili prestanka mandata je jednostavniji i sprovodi se automatski, što znači da se izbor vrši sa liste čekanja koju općinska komisija mora imati u slučaju izbora mesnih veća. Ova procedura obezbeđuje demokratski mehanizam za rešavanje pitanja od interesa za stanovnike u vezi sa ispunjavanjem obaveza članova i predsednika lokalnog veća. Dajući građanima ovu priliku za otpuštanje, opštinski propisi imaju za cilj da obezbede odgovornost i odgovornost prema zajednici, promovišući transparentnost i odgovornost u lokalnoj upravi.

4. SARADNJA OPŠTINE SA LOKALNIM VJEĆIMA

Saradnja predstavlja fundamentalno pitanje celokupnog Administrativnog uputstva jer uključuje ovlašćenja koja su delegirana lokalnim savetima.

Član 8 Administrativnog uputstva (MALU) br. 02/2019 O organizaciji, funkcionisanju i saradnji opština sa selima, naseljima i gradskim naseljima označava ključni deo odgovornosti i prava lokalnih veća za saradnju sa opštinskim vlastima kao suštinski instrument u smislu koordinacije akcija i podrške opštini za potrebama lokalne zajednice.

Što se tiče nadležnosti opštine, posebno u aspektima urbanog i ruralnog planiranja, vodosnabdevanja, regulacije kanalizacije, odvodnje, javnog zdravstva, zaštite životne sredine, turizma, javnih prostora i groblja, kao i kulturnih i sportskih aktivnosti, Važno je shvatiti da ispunjavanje ovih zadataka zahteva zajedničke napore i kontinuiranu koordinaciju.

Na primer, u urbanom i ruralnom planiranju, opština i lokalna veća treba da sarađuju u izradi dugoročnih i kratkoročnih planova uzimajući u obzir potrebe i aspiracije stanovnika. U smislu javnog zdravlja, saradnja bi se trebala fokusirati na pružanje usluga koje promovišu zdravlje i sprečavaju bolesti na lokalnom nivou.

U oblasti zaštite životne sredine, saradnja treba da se bavi izazovima životne sredine na lokalnom nivou, fokusirajući napore na upravljanje otpadom, izgradnju održive infrastrukture i promociju ekoloških praksi.

Turizam, kao važan izvor lokalnog ekonomskog razvoja, zahteva koordinaciju aktivnosti na promociji turističkih atrakcija i obezbeđivanju neophodne infrastrukture za dobrodošlicu posetiocima.

Javni prostori i kulturne i sportske aktivnosti ključni su elementi života zajednice, a saradnja između opštine i mesnih veća u ovim oblastima doprinosi poboljšanju kvaliteta života i stvaranju pogodnog okruženja za razvoj društvenih i sportskih aktivnosti.

U skladu sa ovim ovlašćenjima, Administrativno uputstvo ima za cilj da podstakne i pomogne u formiranju efektivnih lokalnih partnerstava, u cilju postizanja zajedničkih ciljeva za napredak i razvoj zajednice.

4.1 Sporazum o saradnji između Opštine i Lokalnih veća

Administrativno uputstvo o saradnji opštine sa selima, naseljima i gradskim naseljima je instrument koji pomaže u regulisanju i koordinaciji odnosa između opštine i malih administrativnih centara. Ovaj sporazum, prema Smernicama, mora sadržavati nekoliko osnovnih elemenata kako bi se osigurala efikasna i transparentna saradnja.

Što se tiče elemenata sporazuma, važno je utvrditi:

- a) **Predmet ugovora**, jasno precipirajući svrhu i obim aktivnosti saradnje;
- b) **Trajanje ugovora**, jasno definisan kako bi se izbegao bilo kakav prekid ili nesporazum u njegovoj implementaciji;
- c) **Opis obaveza za strane**, koji uključuje obaveze svake strane, navodeći njihove odgovornosti i

doprinosu implementaciji sporazuma;

- d) **Dinamika izvođenja radova**, definisan u cilju blagovremenog i efikasnog napretka definisanih ciljeva;
- e) **Finansijski trošak**, što je bitan element u osiguravanju dostupnih finansijskih sredstava za podršku implementaciji sporazuma.

U članu 2. Uputstva precizirano je da predmet ugovora ne mogu biti nadležnosti Skupštine opštine koje su definisane Zakonom o lokalnoj samoupravi (član 40. stav 2.). Naime, ne može uključivati:

- a) Statut i Poslovnik, opštinski propisi i njihovo usvajanje, izmena i ukidanje;
- b) Usvajanje budžeta i investicionih planova;
- c) Odobranje drugih finansijskih pitanja, koja su rezervisana za skupštinu u skladu sa Statutom ili Poslovníkom;
- d) Godišnji plan rada i godišnji izveštaj;
- e) Osnivanje komisija koje se zahtevaju prema ovom zakonu;
- f) Izbor načelnika i zamenika načelnika opštine;
- g) Nivo naknada i naknada;
- h) Stvaranje i korišćenje simbola, odlikovanja i počasnih titula opštine, u skladu sa zakonom na snazi;
- i) Imenovanje i preimenovanje ulica, sokaka i drugih javnih mesta; j) postizanje međuopštinskih i unutar-opštinskih sporazuma;
- j) Donošenje odluka o pristupanju reprezentativnim udruženjima opština Republike Kosovo; l
- k) Druge obaveze propisane zakonom.

Ova ograničenja su postavljena kako bi se održala jasnoća i sprečili sukobi nadležnosti između lokalnih institucija. Konačno, ove odredbe za saradnju naglašavaju važnost unapređenja saradnje i koordinacije između opštine i malih administrativnih centara u cilju ubrzanja razvoja i rešavanja zajedničkih potreba lokalnih zajednica.

Sporazume o saradnji treba dalje obraditi uz zahtev za odobrenje od relevantne direkcije, kako bi se osiguralo da su takvi sporazumi u skladu sa zakonom i politikama koje je postavila odgovorna zvanična institucija na opštinskom nivou. Takođe, osigurati da Direkcija istovremeno snosi punu odgovornost za valjanost i zakonitost postignutog sporazuma.

Zvanično odobrenje od strane relevantne direkcije ispunjava nekoliko ključnih funkcija:

- a) **Zakonitost:** Osigurava da su sporazumi u skladu sa primenjivim lokalnim i nacionalnim zakonima i propisima.
- b) **Transparentnost:** Prolaskom kroz formalni proces odobravanja, sporazumi postaju transparentni za sve zainteresovane strane i širu javnost.
- c) **Finansijska odgovornost:** Odobrenje od strane relevantne direkcije osigurava da je opština finansijski spremna da podrži implementaciju sporazuma i da osigura da su finansijski aspekti jasni i podložni kontroli.
- d) **Usklađenost sa lokalnim politikama:** Osigurava da su sporazumi u skladu sa lokalnim politikama i strategijama opštine, pomažući u ispunjavanju ciljeva postavljenih za održivi razvoj teritorije.

Odobrenje od strane relevantne direkcije takođe odražava definisani administrativni proces,

uključujući ocenu sadržaja sporazuma, procenu njegovog uticaja i osiguranje njegove usklađenosti sa zakonom i utvrđenim politikama.

Sve u svemu, ovaj zahtev za zvanično odobrenje od strane relevantne direkcije je važna mera da se osigura da su sporazumi između opštine i lokalnih veća održivi, legitimni i kompatibilni sa ciljevima i politikama koje su postavile opštinske vlasti.

4.2 Konsultacije između opštine i lokalnih veća

Članovi Administrativnog uputstva naglašavaju važnost direktne komunikacije i saradnje između gradonačelnika, predsedavajućeg skupštine i predsednika lokalnih veća kako bi se obezbedilo učešće i zastupljenost veća u procesu donošenja odluka i konsultacija.

Gradonačelnik i predsednik Skupštine organizuju najmanje dva sastanka godišnje sa predsednicima mesnih veća⁶

Ova odredba za dva godišnja sastanka naglašava važnost redovne i strukturirane komunikacije između gradonačelnika, predsedavajućeg skupštine i predsednika lokalnih veća. Periodični sastanci pružaju priliku za rešavanje pitanja važnih za zajednicu u otvorenom i zajedničkom okruženju. Kroz ove sastanke, predstavnici različitih nivoa lokalne uprave mogu podeliti informacije, ispitati izazove i razgovarati o načinima njihovog rešavanja. Ovaj proces pomaže jačanju saradnje i koordinacije akcija između svih nivoa lokalne samouprave u cilju poboljšanja usluga i poboljšanja života stanovnika.

Pozivaju se predsednici mesnih veća da učestvuju na konsultativnim sastancima, javnim raspravama i javnim konsultacijama sa građanima⁷.

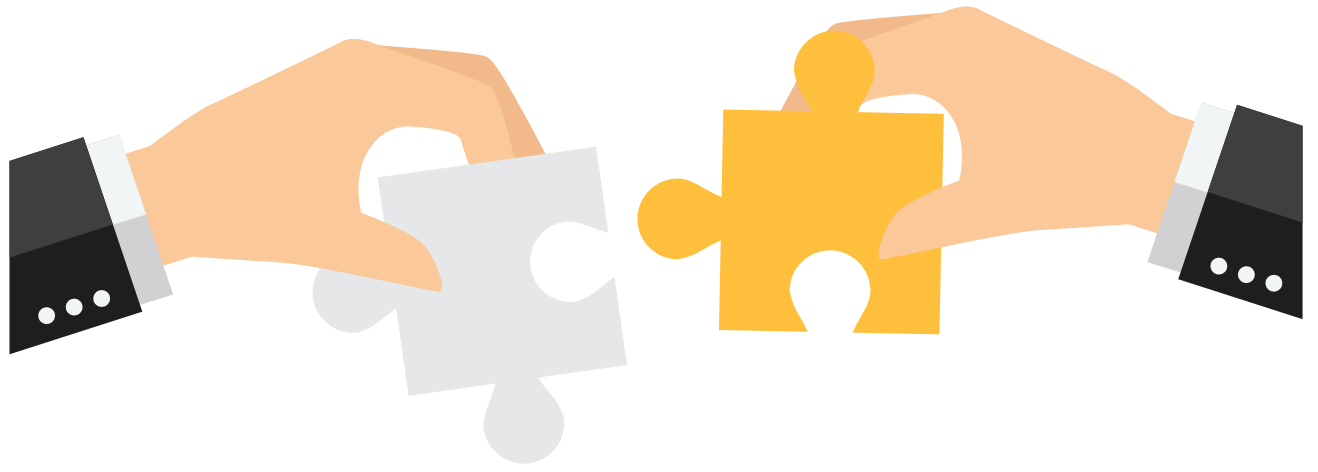
Ovaj član naglašava važnost direktnog učešća predstavnika lokalnih veća u konsultativnim procesima i javnim raspravama na opštinskom nivou. Kroz učešće na takvim sastancima, predsednici lokalnih veća mogu podeliti svoje stavove, izraziti interese zajednice i dati svoj doprinos u formuliranju lokalnih politika i odluka. Ovo pojačanje pomaže u povećanju transparentnosti, odgovornosti i učešća građana u lokalnom procesu donošenja odluka. Istovremeno, ovo otvoreno i kooperativno ponašanje promoviše dobre odnose i poverenje između lokalne vlasti i njenih građana.

Skupština opštine mora konsultovati lokalno veće o određenim pitanjima od interesa za zajednicu.

Ovim članom uspostavlja se važan mehanizam za osiguranje uključivanja i učešća lokalnih veća u procesu donošenja odluka skupštine opštine o pitanjima koja imaju direktan uticaj na lokalnu zajednicu. Ova vrsta konsultacija i saradnje pomaže da se osigura široka i reprezentativna perspektiva za diskusiju i donošenje odluka. Osim toga, ovaj proces jača odnos i saradnju između skupštine opštine i lokalnih veća, stvarajući inkluzivnije i održivije okruženje za razvoj lokalne zajednice.

6 Član 11. st. 1 Administrativnog uputstva (MALU) BR. 02/2019 O organizaciji, funkcionisanju i saradnji opština sa selima, naseljima i gradskim naseljima, dostupno na: <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=21224>

7 Član 11. st. 2 Administrativnog uputstva (MALU) BR. 02/2019 O organizaciji, funkcionisanju i saradnji opština sa selima, naseljima i gradskim naseljima, dostupno na: <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=21224>

5. SPROVOĐENJE ADMINISTRATIVNOG UPUTSTVA

Ukidanje prethodnog Administrativnog uputstva (br. 2008/08) i njegova zamena novim Administrativnim uputstvom (MALU) br. 02/2019 O organizaciji, funkcionisanju i saradnji opština sa selima, naseljima i gradskim naseljima bio je važan korak ka preispitivanju i poboljšanju prakse lokalne uprave. Redovna revizija administrativnih uputstava je neophodna kako bi se odrazila nova pravna kretanja, politike i dobre prakse u oblasti lokalne uprave.

Stupanjem na snagu ovog novog Administrativnog uputstva, od opština se očekuje da implementiraju i poštuju njegove odredbe i uslove na pun i odgovarajući način, stvarajući odgovarajuće i održivo okruženje za razvoj i dobrobit lokalne zajednice.

Član 16. Administrativnog uputstva utvrđuje zakonsku obavezu za sve opštine da izmene ili dopune svoje opštinske propise u roku od šest meseci nakon stupanja na snagu ovog Administrativnog uputstva. Ovaj zadatak uspostavlja jasan i definisan proces za prilagođavanje opštinskih propisa odredbama i zahtevima ovog uputstva, što rezultira striktnom primenom ove zakonske obaveze. Takođe, ovakva ažuriranja unose jasnoću u administrativne procedure, obezbeđujući da svi akteri budu informisani o svojim novim pravilima i obavezama u okviru saradnje opština sa selima, naseljima i gradskim naseljima.

Da bi ispunile ovu obavezu, opštine moraju izvršiti detaljnu procenu svojih postojećih propisa i identifikovati sve izmene ili dodatke koji su neophodni za usklađenost sa Administrativnim uputstvom. Štaviše, opštine treba da sprovedu odgovarajuće konsultacije sa lokalnim zainteresovanim stranama i obezbede transparentnost i uključenost u proces ažuriranja opštinskih propisa.

Takođe je važno da opštine postave jasan akcioni plan i prate napredak u ispunjavanju ove obaveze. Ovo uključuje praćenje vremenskog okvira i resursa potrebnih da bi se osigurala potpuna i uspešna implementacija izmena opštinskih propisa.

5.1 Odgovornost za sprovođenje Administrativnog uputstva

Član 14. Administrativnog uputstva jasno definiše gradonačelnika opštine kao osobu odgovornu za sprovođenje svih odredbi ovog uputstva. Ovo imenovanje osobe odgovorne za implementaciju Smernica ima za cilj da osigura da je proces implementacije odgovarajući i pažljivo praćen.

Gradonačelnik, kao odgovoran za sprovođenje Administrativnog uputstva, treba da ima aktivnu ulogu u praćenju i obezbeđivanju sprovođenja politika i procedura utvrđenih u Uputstvu. Ovo uključuje vođenje koordinacije aktivnosti, praćenje napretka implementacije i rešavanje svih izazova koji se mogu pojaviti tokom procesa. U ovom kontekstu, od suštinskog je značaja da gradonačelnik ima proaktivnu ulogu u usmeravanju svog tima ka sprovođenju politika i procedura tačno i efikasno. Gradonačelnik treba da ima odgovornost da osigura da su svi akteri u procesu implementacije uključeni i na odgovarajući način informisani.

Konačno, održiva i efektivna uloga gradonačelnika u sprovođenju Administrativnog uputstva je važna kako bi se osiguralo da se ciljevi i zadaci ovog uputstva ostvare na odgovarajući i pravičan način.

5.2 Nadgledanje sprovođenja Administrativnog uputstva

Član 15 Administrativnog uputstva dodeljuje odgovornost nadgledanja sprovođenja uputstava nezavisnom i specijalizovanom subjektu, u ovom slučaju Ministarstvu administracije lokalne samouprave. Ovaj mehanizam praćenja je od vitalnog značaja za obezbeđivanje pravične i odgovarajuće primene Administrativnog uputstva na svim nivoima lokalne uprave.

Ministarstvo za administraciju lokalne samouprave, kao organ nadležan za praćenje sprovođenja Administrativnog uputstva, treba da ima resurse i kapacitete da pažljivo prati napredak i usklađenost sprovođenja Uputstva na celom opštinskom nivou. Ovo uključuje procenu odgovornosti opština u sprovođenju politika i procedura navedenih u Uputstvu.

Redovno i efikasno praćenje sprovođenja Administrativnih uputstava osigurava da se svako kršenje ili nesprovođenje blagovremeno identifikuje i adresira, čime se poboljšava integritet i efikasnost procesa donošenja odluka na lokalnom nivou. Ovo takođe povećava nivo transparentnosti i odgovornosti među lokalnim vlastima i opštom javnošću.

Da bi se obezbedilo uspešno praćenje sprovođenja Administrativnih uputstava, važno je da Ministarstvo administracije lokalne samouprave igra aktivnu ulogu u definisanju kriterijuma za praćenje, prikupljanju relevantnih podataka i izveštavanju o rezultatima praćenja na transparentan i jasan način.

5.3 Finansiranje aktivnosti lokalnog veća

Član 13. Administrativnog uputstva naglašava važnost dostupnosti finansijskih sredstava za podršku aktivnostima i projektima lokalnih saveta. Finansiranje ovih aktivnosti može doći iz širokog spektra izvora, uključujući:

- a) **Doprinosi stanovnika sela, naselja ili gradske četvrti:** Ovo je važan oblik lokalnog finansiranja koji podstiče aktivno učešće zajednice u razvoju njihovih aktivnosti. Njihovi doprinosi, u obliku finansijskih priloga ili volonterskog rada, mogu biti važan izvor finansiranja projekata i aktivnosti važnih za zajednicu.
- b) **Finansiranje od strane dotične opštine:** Odgovarajuća opština je osnovni izvor za finansiranje aktivnosti lokalnih veća. Opis budžeta dotične opštine i alokacija sredstava za lokalne projekte i aktivnosti je od vitalnog značaja da bi se osiguralo da se potrebe zajednice adresiraju na efikasan i odgovarajući način.
- c) **Donatori:** Doprinosi donatora, uključujući organizacije lokalne samouprave, nevladine organizacije, privatne kompanije i bogate pojedince, mogu biti dodatni izvor finansiranja za lokalne projekte i aktivnosti. Ovo zahteva kontinuirani napor da se identifikuje i osigura odgovarajuća finansijska podrška iz ovih izvora.
- d) **Zajedničko finansiranje:** U slučajevima kada projekat ili aktivnost imaju zajedničke koristi za nekoliko zajednica ili lokalnih partnera, zajedničko finansiranje može biti povoljno rešenje. Ovakvo ponašanje resursa može ojačati saradnju i osigurati da projekat ima maksimalan uticaj u oblasti od zajedničkog interesa.

Kako bi se osiguralo održivo i efikasno finansiranje lokalnih aktivnosti, važno je da lokalna veća uspostave dobre odnose sa svim mogućim izvorima finansiranja i razviju strategije za njihovo najefikasnije korišćenje.

5.4 Finansijska nadoknada starešinama mesnih veća

Član 12 Administrativnog uputstva (MALU) br. 02/2019 O organizaciji, funkcionisanju i saradnji opština sa selima, naseljima i gradskim naseljima određuje se način naknade za rad načelnicima mesnih veća. Važno je da se to radi transparentno i u skladu sa utvrđenim pravilima.

Prvo, dogovor da će predsednici lokalnih veća za svoj rad biti nadoknađeni iz općinskog budžeta naglašava finansijsku odgovornost opštine prema ovim predstavnicima. To im omogućava da pokriju barem neke administrativne troškove za ispunjavanje svojih obaveza prema građanima koje predstavljaju.

Važno je napomenuti da se naknada za predsednike mesnih veća vrši u ekvivalentnom iznosu članova obaveznih veća. Ova odluka je razumna, jer ne pravi razliku između rada obaveznih veća i mesnih veća.

Naknada za prisustvo sednicama se vrši samo za šest sednica lokalnog veća održanih u kalendarskoj godini. Ovo je važna mera kako bi se osiguralo da se naknade predsednika lokalnih veća zasnivaju na njihovom aktivnom prisustvu i stvarnom doprinosu lokalnim procesima donošenja odluka. To također potiče njihovu posvećenost i učešće u aktivnostima veća.

Međutim, kompenzacija se može izvršiti nakon što se pridržavaju određenih procedura i pravila od strane obje strane – opštine i predsednika lokalnih veća.

5.4.1 Smernice za opštine

Na osnovu pravne analize koju je pripremila Platforma CiviKos⁸, u pogledu naknada predsednika mesnih veća, utvrđeno je da postoje dileme u pogledu isplata predsednika mesnih veća. To je izazvalo izazove u funkcionisanju mesnih veća, te onemogućilo postizanje ciljeva zbog kojih postoje. Međutim, ova analiza je pokazala da ne postoje zakonske prepreke za opštine da obeštete predsednike lokalnih veća, ako slede jasan pravni put. S tim u vezi, u nastavku su navedeni koraci koje opštine moraju preduzeti da bi isplatu izvršile na jedinstven i efikasan način:

- 1) Ažuriranje opštinskih pravilnika za saradnju sa lokalnim zajednicama** - Svaka opština koja nije ažurirala uredbu mora ažurirati relevantnu opštinsku uredbu za saradnju sa selima i gradskim naseljima i naseljima, kojom se precizira izbor čelnika mesnih zajednica, način funkcionisanja mesnih zajednica, uključujući organizaciju sastanaka i naknade predsedavajući. Ovo ažuriranje mora biti u skladu sa zahtevima Administrativnog uputstva (MALU) br. 02/2019 o organizaciji, funkcionisanju i saradnji opština sa selima, naseljima i gradskim naseljima.
- 2) Izbor predsednika mesnih veća** - Opštine treba da nadgledaju proces izbora i funkcionisanja lokalnih veća, obezbeđujući da predsedavajući lokalnih veća budu legitimno i transparentno izabrani i u skladu sa važećim zakonskim i podzakonskim aktima. Nakon izbora, u odluci o izboru predsednika mesnih veća, koju usvaja Skupština opštine, treba navesti i visinu naknade za sednice, vođenje zapisnika, redovnu evidenciju sednica radi opravdavanja naknade, kao i kategoriju troškova od kojih će biti nadoknađeni predsednici ovih veća.
- 3) Budžetiranje kompenzacije** - Opštine treba da planiraju budžet za naknade predsednika lokalnih veća. Ova naknada se zasniva na prisustvu na sastancima (maksimalno 6 sastanaka godišnje) i prema Administrativnom uputstvu br. 02/2019 je ekvivalentna nadoknadi obaveznih članova komisije. Shodno tome, opštine treba da analiziraju podatke o broju načelnika i budžetiraju odgovarajući novčani iznos. Ovo budžetiranje bi se moglo izvršiti u okviru Skupštine opštine.
- 4) Predlozi za kategoriju rashoda** - S obzirom da načelnici mesnih veća nisu zaposleni u opštini, njihova naknada bi se mogla vršiti iz kategorije roba i usluga. Predsednici veća trebaju dobiti

⁸ Analiza pravnog osnova za obeštećenje predsednika lokalnih veća (Platforma Civikos, 2024), dostupno na: <https://civikos.net/wp-content/uploads/2024/11/Analiza-shqip.pdf>

naknadu za usluge koje pružaju na sednicama lokalnih veća. Opština mora odrediti iznos naknade i broj sastanaka koji će biti nadoknađeni u toku godine, kao i ekonomsku kategoriju iz koje će se vršiti isplata, na osnovu toga na osnovu evidencije održanih sastanaka. To bi također trebalo precizirati u odgovarajućoj odluci o njihovom izboru.

U slučaju neizvesnosti, Ministarstvo administracije lokalne samouprave (MALU) i Ministarstvo finansija, rada i transfera (MFLT) mogu da pruže pravne savete o praktičnoj primeni naknade za predsednike lokalnih veća. Prateći ove korake, opštine će omogućiti efikasno funkcionisanje lokalnih veća i povećati učešće građana u procesima donošenja odluka.

5.4.2 Smernice za lokalna veća

Da bi se obezbedio efikasan rad lokalnih saveta, da bi se ispunili zahtevi Administrativnog uputstva br. 02/2019, kao i za primanje novčane naknade, mesna veća i njihovi gradonačelnici moraju slediti ove upute:

1) Organiziranje i održavanje sastanaka

- Planiranje i pozivi: Predsednici saveta moraju da organizuju najmanje šest (6) sastanaka tokom kalendarske godine, kao što je predviđeno članom 12. Administrativnog uputstva. Pozivi za sastanke moraju sadržavati dnevni red i biti dostavljeni najmanje sedam (7) dana unapred.
- Priprema zapisnika: Svaki sastanak treba biti dokumentovan službenim zapisnikom, uključujući datum, mesto, kvorum i donesene odluke.
- Lista učesnika: svaki učesnik sastanka mora biti registrovan, imati kontakt broj ili email adresu i biti potpisan. Učešće se može dodatno dokumentovati fotografijama ili video zapisima, ukoliko je pribavljena saglasnost učesnika za fotografisanje.

2) Pohanjivanje i dokumentovanje odluka

- Registar odluka: Sve odluke donete od strane lokalnih saveta moraju biti registrovane u skladu sa članom 6. Administrativnog uputstva. Ovaj registar mora sadržavati tačne informacije i biti dostupan za inspekciju opštinskim vlastima.
- Periodični izveštaji: Izveštaji o aktivnostima i dostignućima veća moraju se dostavljati opštini svakih šest (6) meseci.

3) Deklaracija o etici i sukobu interesa

- Usklađenost sa etičkim standardima: Predsednici i članovi veća moraju potpisati izjave o usklađenosti sa etičkim standardima, izbegavajući sukob interesa tokom obavljanja svojih dužnosti.

4) Zahtev za kompenzaciju

- Kriterijumi za nadoknadu: Predsedavajući moraju dokumentirati prisustvo na sastancima i obezbijediti zapisnike i listu učesnika kako bi opravdali svoju naknadu, kako je navedeno u članu 12.
- Rokovi za podnošenje dokumenata: Dokumentacija koja opravdava nadoknadu mora se dostaviti opštini u skladu sa opštinskim smernicama.

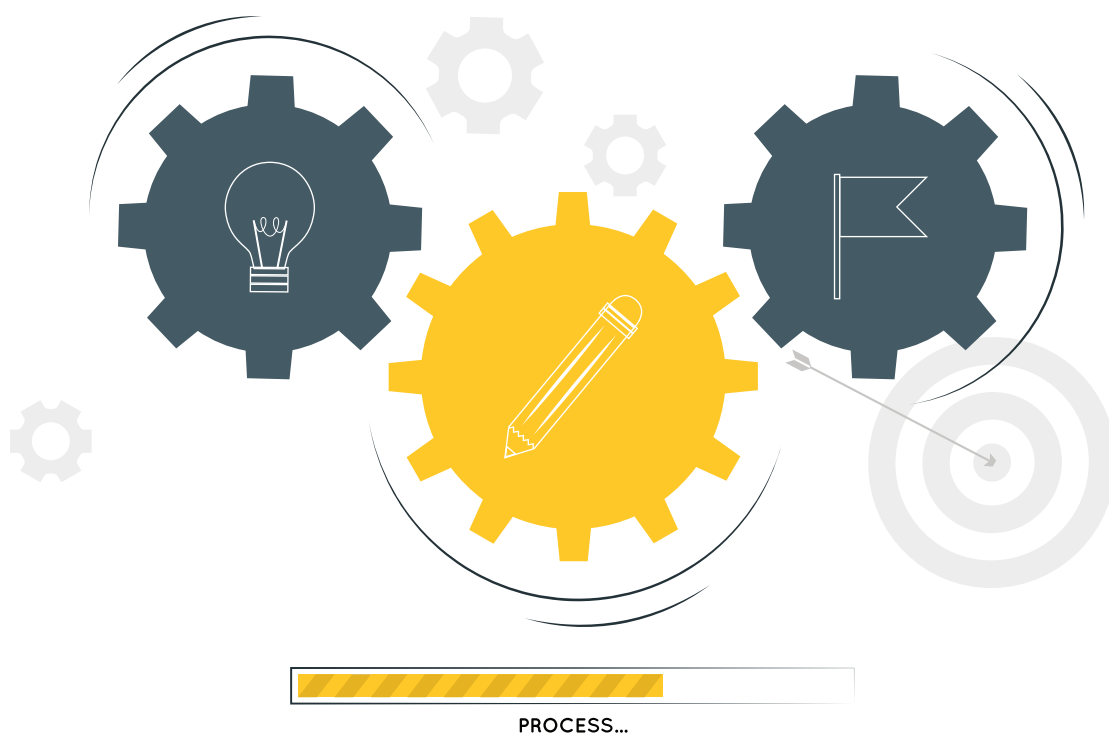
5) Saradnja sa Opštinom

- Gradonačelnici moraju učestvovati u periodičnim konsultacijama koje organizuju gradonačelnik i predsedavajući skupštine opštine, u skladu sa članom 11. Uputstva.

6) Monitoring i odgovornost

- Gradonačelnici su odgovorni za izveštavanje opštine o napretku i ispunjavanju dužnosti veća. Izveštavanje mora biti transparentno i zasnovano na tačnim podacima.

Ove smernice su od suštinskog značaja za osiguravanje pravilnog funkcionisanja i ispunjavanja zakonskih obaveza lokalnih veća. Njihovo poštovanje pomaže u stvaranju snažnog partnerstva između veća i opština i efikasnom rešavanju potreba zajednice. Primeri dokumenata koji olakšavaju praćenje ovih uputstava dati su u sledećem poglavlju.

6. PRIMERI DOKUMENATA ZA LOKALNE VEĆE

Poziv

Napomena: Zasenjeni delovi su ispunjeni relevantnim informacijama, jer su ovde dati samo kao primeri. Poželjno je da se poziv pošalje najmanje nedelju dana unapred.

Lokalno veće XY

U skladu sa Zakonom (br. 03/I-040) o lokalnoj samoupravi, član 34, i Administrativno uputstvo (MALU) br. 02/2019 O organizaciji, funkcionisanju i saradnji opština sa selima, naseljima i gradskim naseljima, član 1, kao i Pravilnik o uređenju i saradnji opština sa selima, naseljima i gradskim naseljima u XY opština, Pozvani ste na sljedeći sastanak.

Poziv na sastanak

Vreme: 5. septembar 2024. u 18:00 sati

Država: Sala za sastanke opštine, XY

Poštovani članovi Mesnog veća/ građani (u zavisnosti od toga da li se sastanak održava sa članovima Saveta ili drugim građanima),

Pozivamo Vas da učestvujete na narednoj sednici Mesnog veća XY, koji će se održati 5. septembra 2024 u Opštinska sala za sastanke, XY.

Svrha sastanka:

Diskusija i donošenje odluka o važnim pitanjima vezanim za potrebe i prioritete naše zajednice, uključujući organizovanje otvorenog sastanka sa građanima i planiranje aktivnosti za naredni mesec.

Dnevni red:

- 1. Otvaranje sednice i usvajanje dnevnog reda**
- 2. Izveštavanje o aktivnostima Mesnog veća**
(Inicijativa za poboljšanje lokalne infrastrukture i kampanja za zaštitu životne sredine)
- 3. Rasprava i odluke o planu rada za naredni mesec**
(Organizovanje otvorenog sastanka sa građanima i utvrđivanje njihovih potreba)
- 4. Razna pitanja**
(Diskusija o poboljšanju sigurnosti susedstva i poboljšanju općinskih usluga)
- 5. Zatvaranje sastanka**

Molimo potvrdite svoje prisustvo i pripremite sva pitanja/predloge koje želite dodati na dnevni red.

S poštovanjem,

Ime i prezime

Predsednik mesnog veća XY

RECORD

Napomena: Zasenjeni delovi su ispunjeni relevantnim informacijama, jer su ovde dati samo kao primeri. U ovom slučaju, drugi sastavni tekst dokumenta dat je samo kao primer i forma i treba da bude predmet aktivnosti nadležnog Saveta. Spisak potpisanih učesnika mora biti priložen zapisniku. Poželjno je i fotografisanje/video sastanka radi dodatne dokumentacije, nakon dobijanja saglasnosti učesnika za fotografisanje.

Zapisnik sa sednice mesnog veća XY

Vreme: 25. avgust 2024. u 18:00

Država: Sala za sastanke opštine XY

Broj učesnika: 10 (Potpisana lista učesnika nalazi se u prilogu ovog dokumenta)

Podaci o učesnicima:

- Predsednik mesnog veća: Ime i prezime XY
- Na sednici su prisutni članovi mesnog veća:

1. Ime i prezime XY	4. Ime i Prezime XY
2. Ime i prezime XY	5. Ime i Prezime XY
3. Ime i prezime XY	6. Ime i Prezime XY

Tačke dnevnog reda:

1. Otvaranje sednice i utvrđivanje kvoruma

- o Sastanak je otvorio predsedavajući, Ime i prezime XY, koji je utvrdio da je kvorum za održavanje redovne sednice bio ispunjen. Zatim je predstavio dnevni red, koji je usvojen.
- o Zabeležite broj ljudi koji su se složili i ako se neko nije složio.

2. Izveštavanje o aktivnostima Mesnog veća (unesite izveštajni period, primer: U toku meseca avgusta)

- o Gradonačelnik je predstavio izveštaj o aktivnostima provedenim u proteklom mesecu, uključujući inicijative za unapređenje lokalne infrastrukture i organizovanje kampanje podizanja svesti o zaštiti životne sredine. Sve aktivnosti su razmatrane i odobrene od strane članova veća.
- o Zabeležite da li je bilo dodatnih zapažanja i preporuka za izveštajni period.

3. Rasprava i odluke o planu rada za naredni mesec

- o Razgovarano je i odlučeno da se organizuje otvoreni sastanak sa građanima kako bi se identifikovale njihove potrebe i prioritete za buduća ulaganja u zajednicu. Datum održavanja ovog sastanka određen je za 5. septembar 2024. godine.
- o Zabeležite sve odluke o budućim aktivnostima.

4. Razno

- o Članovi su raspravljali XY pitanja koji utiču na zajednicu, uključujući povećanje sigurnosti u susedstvu i poboljšanje općinskih usluga.
- o Zapišite sve ostalo o čemu se razgovaralo i odlučivalo tokom sastanka.

Zatvaranje sastanka

Sednicu je zatvorio predsedavajući u 19:30, uz posebnu zahvalnost na aktivnom učešću svih članova.

Potpisi:

- Predsednik mesnog veća: _____
- Nosač procesa: _____
- Članovi lokalnog veća:
  - 1. Ime i prezime XY _____
  - 2. Ime i prezime XY _____
  - 3. Ime i prezime XY _____
  - 4. Ime i prezime XY _____

Datum: 25. avgusta 2024

Država: XY

Potpisana lista učesnika nalazi se u prilogu ovog zapisnika.

Spisak učesnika

Napomena: Zasenjeni delovi su ispunjeni relevantnim informacijama, jer su ovde dati samo kao primeri. Spisak potpisanih učesnika nalazi se u prilogu zapisnika i dokumenata o održavanju sastanka. Za svakog učesnika također treba postojati kontakt broj ili e-mail adresa za identifikaciju i verifikaciju ako je potrebno.

Poželjno je i fotografisanje/video sastanka radi dokumentacije, ali tek nakon dobijanja saglasnosti učesnika za fotografisanje. U slučaju da ima učesnika koji ne žele da se fotografišu, njihova odluka se mora poštovati jer je ovo pravo zagarantovano zakonom.

Prema Zakonu o zaštiti podataka o ličnosti, telefonski broj je lični podatak, tako da se ova lista mora pažljivo čuvati i podaci se ne smiju deliti.

Sastanak lokalnog veća XY

Spisak učesnika

Mesto: _____ Datum: _____

br.	Ime i prezime	br. kontakt	Da li se slažete da se slikate? DA/NE	MEMORANDUM
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				

*Vaši lični podaci će se koristiti samo u svrhu identifikacije učesnika u aktivnosti, a ne u druge svrhe.

Registar odluka

Napomena: Zasenjeni delovi su ispunjeni relevantnim informacijama, jer su ovde dati samo kao primeri. U ovom slučaju, drugi sastavni tekst dokumenta dat je samo kao primer i forma i mora biti predmet odluka nadležnog Saveta. Registar odluka treba ažurirati nakon svakog sastanka veća kako bi se odrazile sve donesene odluke. Rezultati glasanja treba da sadrže broj glasova za, protiv i uzdržanih kada je to potrebno. Dodatne napomene mogu uključivati važne informacije za implementaciju odluka ili primedbe date tokom sastanka.

Registar odluka lokalnog veća XY

br.	datum	Teme	Opis odluke	Rezultat glasanja	Dodatne napomene
1	25. avgusta 2024	Usvajanje dnevnog reda	Usvajanje dnevnog reda za sednicu od 25.08.2024.	Odobreno jednoglasno	
2	25. avgusta 2024	Izveštavanje o obavljenim aktivnostima	Usvajanje izveštaja o obavljenim aktivnostima u proteklom mesecu.	Odobreno jednoglasno	
3	25. avgusta 2024	Planiranje otvorenog sastanka sa građanima	Određivanje datuma i tema za otvoreni sastanak sa građanima 05.09.2024.	Odobreno većinom glasova	
4	25. avgusta 2024	Izbor novog člana Saveta	Izbor imena i prezimena XY za novog člana Mesnog veća.	Ime i prezime XY: 8 glasova, Ime i prezime XY: 2 glasa	
5	25. avgusta 2024	Poboljšanje sigurnosti susedstva	Odluka o organizovanju kampanje za povećanje sigurnosti susedstva.	Odobreno većinom glasova	

Datum pripreme: 25. avgusta 2024

Pripremio: Ime i prezime XY, Predsednik mesnog veća

Deklaracija o etici i sukobu interesat

Napomena: Zasenjeni delovi su ispunjeni relevantnim informacijama, jer su ovde dati samo kao primeri.

U skladu sa Zakonom (br. 03/I-040) o lokalnoj samoupravi, član 34, Zakonom (br. 06/I-011) o sprečavanju sukoba interesa u vršenju javne funkcije, član 17. Administrativno uputstvo (MALU) br. 02/2019 o organizaciji, funkcionisanju i saradnji opština sa selima, naseljima i gradskim naseljima, član 1. i Pravilnik o uređenju i saradnji opštine sa selima, naseljima i gradskim naseljima u opštini XY, potpiši ovo:

Izjava o etici i sukobu interesa

Lokalno veće XY

Datum: Datum potpisa

Opšta izjava

ja, dolje potpisani, IME I PREZIME XY, kao član/predsedavajući lokalnog veća XY, prihvatajući odgovornosti i obaveze koje su mi date, izjavljujem da ću delovati sa potpunim integritetom, poštenjem i posvećenošću interesima zajednice koju predstavljam. Obavezujem se da ću u obavljanju svojih dužnosti slediti etičke principe i izbegavati svaku situaciju koja bi mogla stvoriti sukob interesa.

Principi etike

1. **Integritet:** Obavezujem se da ću postupati u skladu sa najvišim principima integriteta i poštenja u svim postupcima i odlukama koje donosim kao član/predsedavajući lokalnog veća.
2. **Transparentnost:** Osiguraću da moje delovanje bude otvoreno i transparentno, omogućavajući svim građanima pristup relevantnim informacijama.
3. **Odgovornost:** Preuzet ću punu odgovornost za svoje odluke i postupke, spreman da za njih odgovaram zajednici i svojim kolegama.
4. **Poštovanje zakona:** Poštujem sve zakone i propise koji se odnose na dužnosti i odgovornosti lokalnog veća.

Sukob interesa

1. **Izjava o interesima:** Ako se tokom obavljanja dužnosti suočim sa situacijom u kojoj lični, finansijski ili porodični interesi mogu uticati na moje odluke, obavezujem se da ću odmah proglasiti ovaj sukob i oduzeti se od donošenja odluka po tom pitanju.
2. **Izbegavanje ličnih beneficija:** Neću koristiti svoj položaj u Mesnom veću da lično koristim, direktno ili indirektno, na štetu interesa zajednice.
3. **Otkrivanje potencijalnih sukoba:** Obavestiću Veće o svakoj situaciji koja može stvoriti sukob interesa, čak i ako trenutno nije očigledan, kako bih osigurao da moje delovanje bude u skladu s najvišim etičkim standardima.

Prihvatanje i potpis

Potpisivanjem ove izjave potvrđujem da sam pročitao, razumeo i da se slažem da ću se pridržavati ovih principa tokom svog perioda službe u lokalnom veću.

Ime i prezime: _____

Potpis: _____

Datum: _____

Izveštaji

Napomena: Zasenjeni delovi su ispunjeni relevantnim informacijama, jer su ovde dati samo kao primeri. U ovom slučaju, drugi sastavni tekst dokumenta dat je samo kao primer i forma i treba da bude predmet aktivnosti nadležnog Saveta.

U skladu sa Zakonom (br. 03/I-040) o lokalnoj samoupravi, član 34, i Administrativno uputstvo (MALU) br. 02/2019 O organizaciji, funkcionisanju i saradnji opština sa selima, naseljima i gradskim naseljima, čl. 1, 14 i 15, kao i Pravilnik o uređenju i saradnji opština sa selima, naseljima i gradskim naseljima u XY opština, Predstavljamo sljedeći izveštaj.

Izveštaj o radu lokalnog veća XY

Period: Maj-avgust 2024

Datum izveštaja: 1. septembra 2024

Država: XY

1. Uvod

Ovaj izveštaj rezimira aktivnosti koje je sproveo Lokalno veće XY u periodu maj-avgust 2024, uključujući postignuti napredak, izazove na koje se naišlo i preporuke za budućnost.

2. Sprovedene aktivnosti

Tokom perioda Maj-avgust 2024, Lokalno veće XY je sproveo sledeće aktivnosti:

● Poboljšanje lokalne infrastrukture i nadzor od strane Veća:

- o Opština XY je završila popravku magistralnog puta u selu XY i poboljšanje javne rasvete u nekim područjima.
- o Lokalno veće je u saradnji sa Opštinom vršilo nadzor nad radovima i rešavalo sledeća pitanja:
  - o XY.
  - o XY.
  - o XY.

● Kampanja za zaštitu životne sredine:

- o Organizovanje kampanje podizanja svesti o reciklaži otpada, u kojoj su učestvovali meštani sela.
- o Postavljanje novih kanti za smeće u različitim delovima sela.

● Sastanci zajednice:

- o Održani su X sastanaka sa građanima kako bi razgovarali o njihovim potrebama i brigama. Tokom sastanaka, identifikovani su ovi izazovi i proizašle su sledeće preporuke:

3. Ostvaren napredak

- **infrastruktura:** Učinjena su značajna poboljšanja stanja magistralnog puta i javne rasvete, čime je povećana sigurnost i udobnost za stanovnike.
- **Zaštita životne sredine:** Kampanja reciklaže je rezultirala povećanjem svesti o zaštiti životne sredine i pomogla je u smanjenju zagađenja u selu.
- **Angažman u zajednici:** Sastanak sa građanima je unapredio komunikaciju i saradnju između veća i stanovnika, doprinoseći informisanijem donošenju odluka.

4. Naišli na izazove

- **Nedostatak finansiranja:** Bilo je poteškoća u obezbeđivanju dovoljnih sredstava za završetak svih planiranih aktivnosti.
- **Nisko učešće u nekim aktivnostima:** Neke aktivnosti, kao što je kampanja reciklaže, imale su malo

učešće građana, što je ograničilo njihov uticaj.

5. Preporuke za budućnost

- **Osiguravanje novih finansijskih resursa:** Veće bi trebalo da istraži nove mogućnosti finansiranja, uključujući apliciranje za grantove i saradnju sa drugim organizacijama.
- **Podizanje svesti zajednice:** Potrebno je organizovati i druge aktivnosti za podizanje svesti i učešća građana u lokalnim inicijativama.
- **Poboljšanje koordinacije sa opštinom:** Nastavak bliske saradnje sa Opštinom kako bi se obezbedila veća podrška u sprovođenju aktivnosti podizanja svesti.

6. Zaključak

Ovaj izveštaj daje ukupnu ocenu aktivnosti Lokalnog veća tokom perioda **Maj-avgust 2024.** Uprkos izazovima sa kojima se susreće, postignut je značajan napredak u nekoliko ključnih oblasti, a preporuke za budućnost pomoći će daljem unapređenju rada Veća.

MEMORANDUM

Ime i prezime XY

Predsednik mesnog veća XY

Datum: 1. septembra 2024

Država: XY

